Vlaamse Regering

DE VLAAMSE MINISTER VAN OMGEVING EN LANDBOUW,
DE VLAAMSE MINISTER VAN MOBILITEIT EN OPENBARE WERKEN, HAVENS EN SPORT, EN
DE VLAAMSE MINISTER VAN BEGROTING EN FINANCIEN, VLAAMSE RAND, ONROEREND ERFGOED, EN DIERENWELZIJN

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft:

- Besluit van de Vlaamse Regering tot definitieve vaststelling van het projectbesluit NZL – fase 1 van het Complex Project "Noord-Zuidverbinding Limburg" dat tevens een gedeeltelijke opheffing van het beschermd cultuurhistorisch landschap 'Kasteel Ter Dolen: omgeving' in Houthalen-Helchteren bevat.
- Definitieve goedkeuring

Samenvatting

Dit besluit kadert in het Complex Project "Noord-Zuidverbinding Limburg". Het projectbesluit beschrijft de keuze voor één van de onderzochte alternatieven en de motivaties die aan de grondslag van deze keuze liggen. In het projectbesluit wordt rekening gehouden met de adviezen die werden afgeleverd bij het voorontwerp van projectbesluit en met de bezwaren en inspraakreacties die werden afgeleverd bij het ontwerp van projectbesluit. Het omvat eveneens een reeks milderende en compenserende maatregelen. Aan het projectbesluit zijn ook maatregelen toegevoegd met het oog op de realisatie van het flankerend beleid in kader van ('minder hinder') omgevingsmanagement en kwaliteitsborging.
Om de geplande werken aan de N74 volgens de gestelde projectdoelstellingen van de Noord-Zuidverbinding te kunnen uitvoeren, is een gedeeltelijke opheffing van het besluit van de Vlaamse Regering van 30 juni 1982 tot bescherming als cultuurhistorisch landschap van de omgeving van het waterslot "Ter Dolen" in Houthalen-Helchteren (Helchteren) noodzakelijk. Dit definitief vastgesteld projectbesluit zal aldus de bescherming als cultuurhistorisch landschap (beschermd bij besluit van de Vlaamse Regering van 30 juni 1982) gedeeltelijk opheffen omwille van het algemeen belang.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsveld:

- Weggebonden mobiliteit en transport
- Omgeving en natuur

Beleidsdoelstelling: Beleidsnota Mobiliteit en Openbare Werken 2024-2029:

- SD 1: "Investeren in betrouwbare, performante en veilige infrastructuur"
    - OD 1.2. Investeren in robuuste en toekomstbestendige infrastructuur: "In het regeerakkoord zijn al een aantal projecten nominatief opgenomen die illustratief zijn voor de doelstellingen die we willen bereiken en omdat ze een hefboomeffect hebben op Vlaams en/of regionaal niveau. Op vlak van grote wegenprojecten kijken we naar projecten zoals de Noord-Zuid-Limburg."
- SD 2: "Zorgen voor een duurzame modal shift voor personenvervoer"

  OD 2.1. Naar een modal shift 50/50 tegen 2030: "We zorgen voor een betere doorstroming van het openbaar vervoer door in te zetten op meer busbanen, eigen beddingen voor bus en tram en slimme verkeerslichten."

Beleidsdoelstelling: Beleidsnota Omgeving 2024-2029

- SD 2: "Samen aan de slag in gebieden en regio's"
    - OD 2.3 Geïntegreerde gebiedswerking in prioritaire openruimtegebieden: "We nemen de komende legislatuur een versterkte regierol op in o.a. het complex project Noord-Zuid Limburg."

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Sinds 1 maart 2015 is de regelgeving inzake complexe projecten van kracht door middel van het decreet van 25 april 2014 betreffende complexe projecten, het besluit van 12 december 2014 tot uitvoering van het decreet complexe projecten en het besluit van de Vlaamse Regering van 13 februari 2015 tot aanwijzing van de Vlaamse en provinciale projecten ter uitvoering van het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning.

De procesaanpak onderscheidt vier fases: de verkenningsfase, de onderzoeksfase, de uitwerkingsfase en de uitvoeringsfase. De fases zijn gescheiden door drie vaste beslismomenten: de startbeslissing, het voorkeursbesluit en het projectbesluit.

Beslissing van de Vlaamse Regering Startbeslissing CP NZL 16 maart 2018 (VR 2018 1603 DOC.0256/1)

De startbeslissing van 16 maart 2018 betekende de start van de onderzoeksfase met als doelstelling een voorkeursalternatief te filteren uit een brede waaier van alternatieven. In dit kader werd een breed onderzoek en overleg met actoren georganiseerd om zicht te krijgen op de impact en gevoeligheden van de verschillende alternatieven.

Beslissing van de Vlaamse Regering Voorkeursbesluit CP NZL 22 april 2022 (VR 2022 2204 DOC.0445/2BIS)

Het voorkeursbesluit van 22 april 2022 bevestigde de keuze van een voorkeursalternatief dat voortkwam uit het geïntegreerd onderzoek en de verschillende besprekingen met actoren en belanghebbenden. Het voorkeursbesluit hield de vaststelling in van een op strategisch niveau gekozen alternatief. Het voorkeursbesluit gaf het startschot voor de uitwerkingsfase.

Mededeling aan de Vlaamse Regering voorontwerp van projectbesluit NZL – fase 1 van CP NZL (VR 2024 2601 MED.0040/1)

Het voorontwerp van projectbesluit NZL – fase 1 van 26 januari 2024 bood een eerste blik op de uitwerking van het gekozen alternatief met twee tunnels voor de wegverbinding N74 als 'missing link' in deelzone B (Houthalen-Helchteren). Dit werd vervolgens voorgelegd aan de adviesinstanties.

Beslissing van de Vlaamse Regering tot herbevestiging van de erkenning van het project 'Noord-Zuid Limburg' als Vlaams PPS-project en tot goedkeuring van de opstart van de plaatsingsprocedure met de selectieleidraad van het DBFM-project 'Noord-Zuid Limburg' (VR 2024 1705 DOC.0727/1);

Besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van het ontwerp van projectbesluit NZL – fase 1 van het complexe project 'Noord-Zuidverbinding Limburg (VR 2024 2405 DOC.0761/2BIS)

Het ontwerp van projectbesluit NZL – fase 1 van 24 mei 2024 bevatte de antwoordennota 'adviesronde' samen met de adviezen van de officiële adviesinstanties. Dit ontwerp van projectbesluit werd samen met het ontwerp MER in openbaar onderzoek gelegd van 29 mei tot en met 27 juli 2024. De antwoorden van het projectteam op de inspraakreacties werden verwerkt in een antwoordennota 'openbaar onderzoek' en hebben naast technische optimalisaties geleid tot aanpassingen aan het dossier in functie van de definitieve vaststelling van het voorliggend projectbesluit.

Het Team Omgevingseffecten ontving voor een eerste maal een definitief MER i.h.k.v. het projectbesluit op 20 januari 2025, dit werd aan een kwaliteitsbeoordeling onderworpen (6 februari 2025). Nadien werd het MER nog beperkt aangepast en opnieuw bezorgd aan het Team Omgevingseffecten op 4 april 2025 i.f.v. een nieuwe kwaliteitsbeoordeling. Het team Omgevingseffecten keurde op 8 april 2025 het MER (opnieuw) goed.

Het gunstig advies van de Inspectie van Financiën werd verkregen op 18 februari 2025.

Begrotingsakkoord werd verkregen op 31 maart 2025.

Het (voorwaardelijk) gunstig advies van de Europese Commissie werd verkregen op 15 mei 2025.

Op 23 mei 2025 keurde de Vlaamse Regering het ontwerp besluit van de Vlaamse Regering tot definitieve vaststelling van het projectbesluit NZL – fase 1 van het Complex Project "Noord-Zuidverbinding Limburg" principieel goed (VR 2025 2305 DOC.0438/2).

Op 1 juli 2025 werd het advies nr. 77.812/1 van de Raad van State ontvangen.
Voor een bespreking van dit advies wordt verwezen naar punt 3.

2. INHOUD

A. PROJECTOMSCHRIJVING: ONDERZOEKSFASE

De Vlaamse Regering nam op 16 maart 2018 de startbeslissing van het complex project "Noord-Zuidverbinding Limburg" (CP NZL). Het complex project NZL zet in op het ontwikkelen van een gedragen visie voor zowel een duurzame en geïntegreerde mobiliteitsoplossing als een gebiedsprogramma voor de regio. Twee cruciale projectonderdelen zijn hierbij sturend: Spartacus Lijn 3 (HOV – Lijn 3) en de wegverbinding N74.

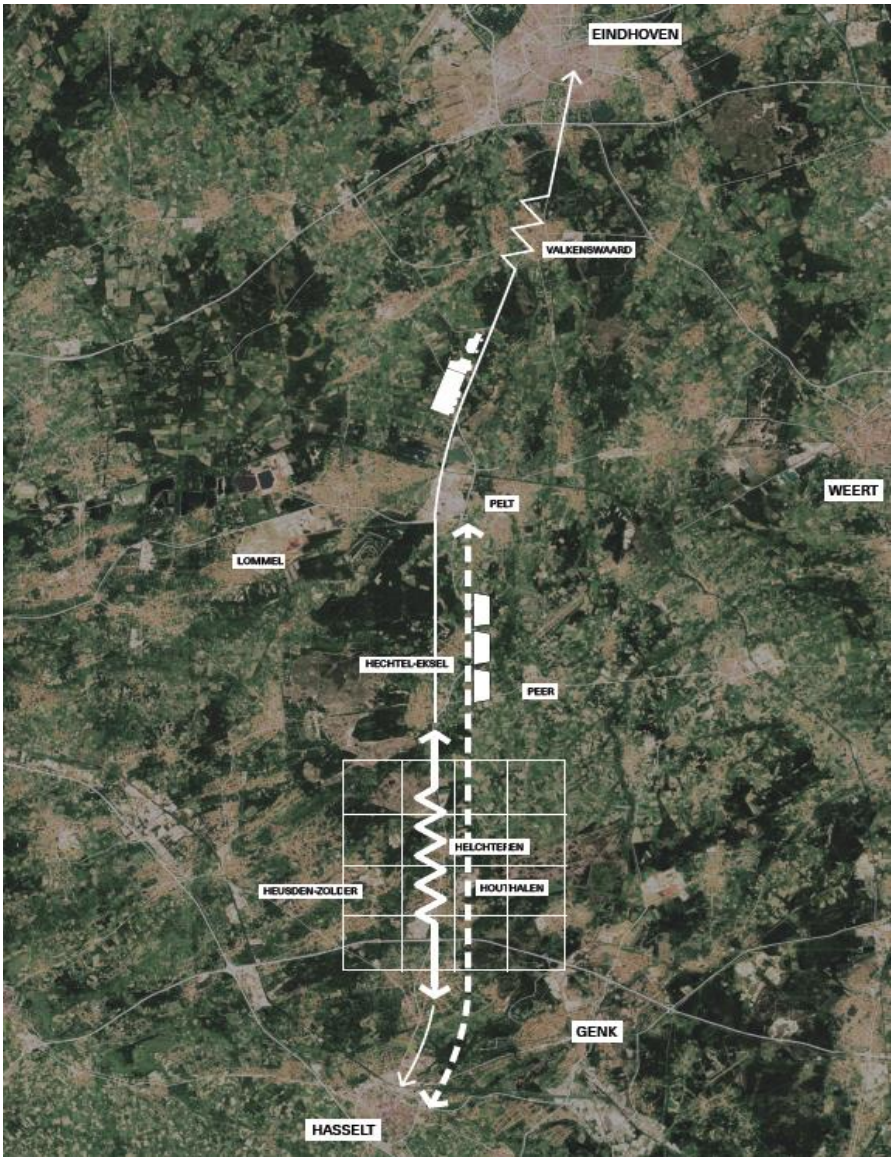

Figuur 1 - Ruimtelijke situering CP NZL op luchtfoto (bron: voorkeursbesluit CP NZL)

De onderzoeksfase had als doelstelling een voorkeursalternatief te filteren uit 5 redelijke alternatieven zoals uitgebreid beschreven in de geactualiseerde alternatievenonderzoeksnota (gAON). Er vond een breed geïntegreerd onderzoek en actorenoverleg plaats om zicht te krijgen op de impact en gevoeligheden van die verschillende alternatieven. Op 17 december 2021 stelde de Vlaamse Regering het ontwerp van voorkeursbesluit vast. Naar aanleiding van reacties tijdens het openbaar onderzoek werd het ontwerp verder geoptimaliseerd, wat leidde tot een finaal voorkeursbesluit. De Vlaamse Regering motiveerde en stelde dit voorkeursalternatief op 22 april 2022 definitief vast.

Op basis van de verschillende onderzoeken en de resultaten van het gevoerde overleg werd gekozen voor een HOV-systeem elektrische trambus op vrije bedding tussen Hasselt en Noord-Limburg (bouwsteen 1) en het combinatiealternatief Ay met twee tunnels voor de wegverbinding N74 als 'missing link' (bouwsteen 2).

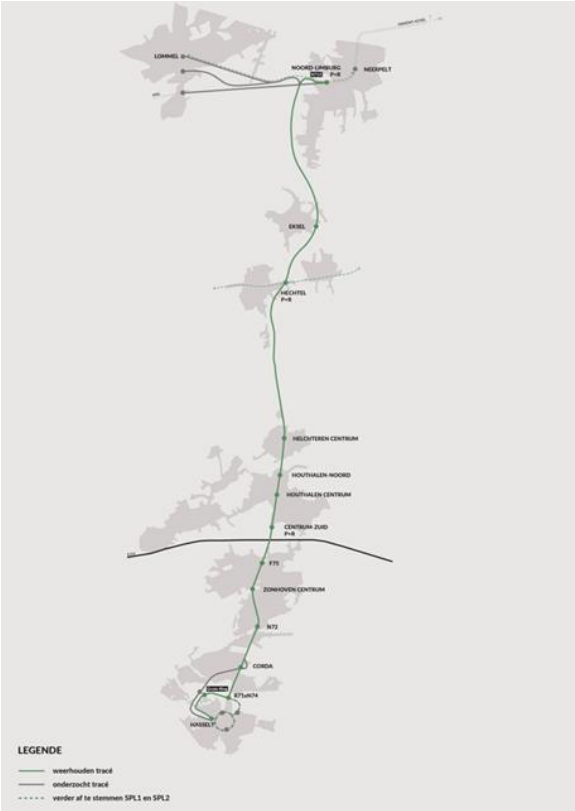

Figuur 2 – Bouwsteen 1: HOV-tracé

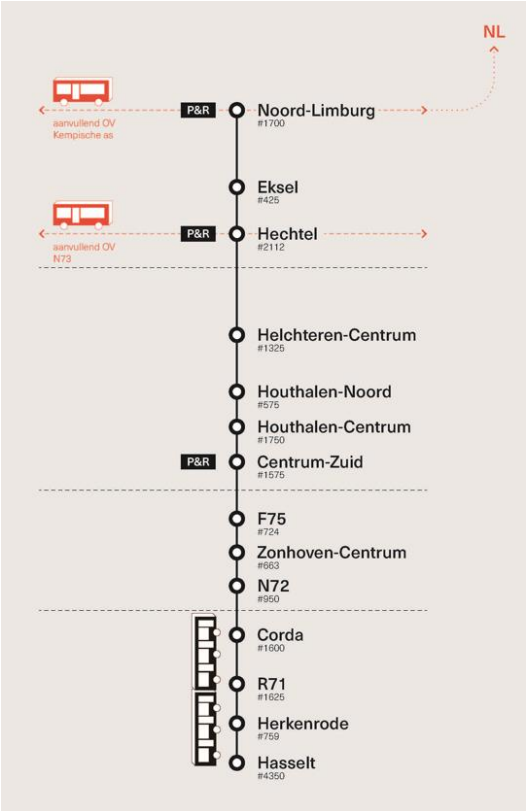

Figuur 3 – Bouwsteen 1: HOV-systeem

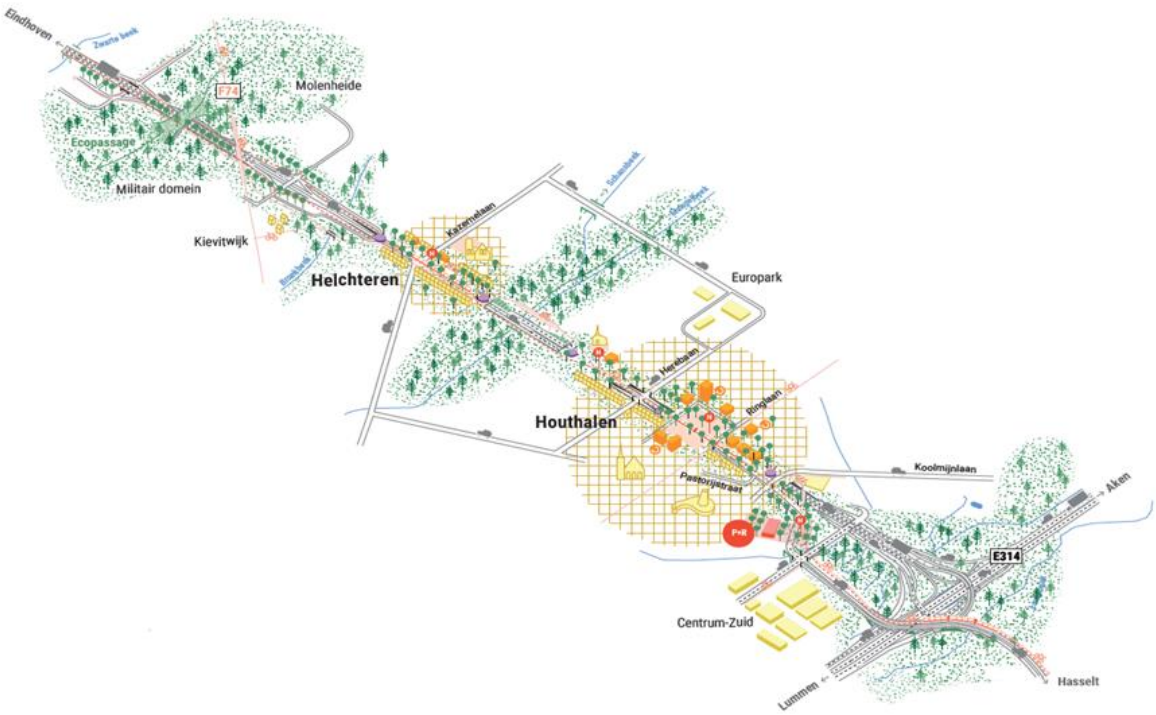

Figuur 4 – Tracé van de nieuwe Noord-Zuid in Houthalen-Helchteren

B. PROJECTOMSCHRIJVING: UITWERKINGSFASE

In de uitwerkingsfase werd het voorkeursalternatief verder geconcretiseerd tot een uitvoerbaar project binnen de vastgelegde contouren van het voorkeursbesluit. Belangrijk hierin is het voorstel in het voorkeursbesluit NZL om – gelet op de urgentie(s) en de uitvoeringslogica – het complex project NZL gefaseerd uit te werken aan de hand van de verschillende deelzones A (Pelt t.e.m. Hechtel-Eksel), B (Houthalen-Helchteren) en C (Zonhoven t.e.m. Hasselt). Dit conform de regelgeving inzake complexe projecten die een dergelijke gefaseerde aanpak toelaat.

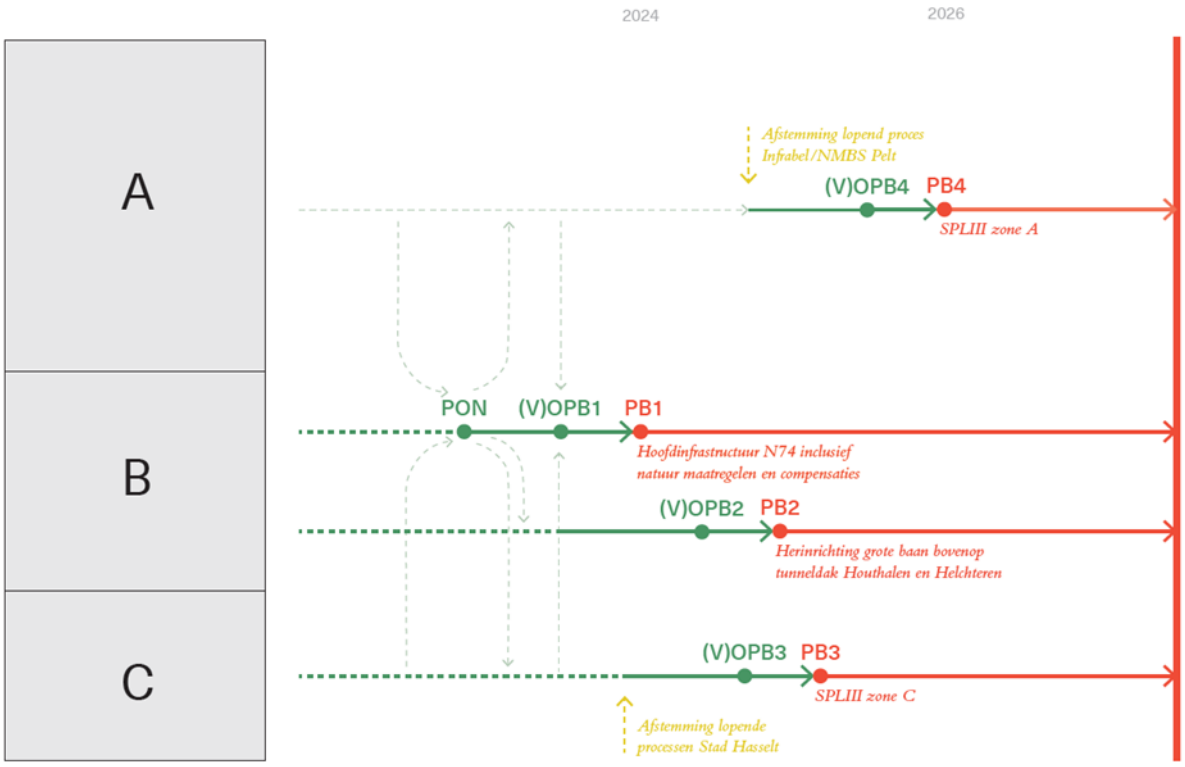

Figuur 5 – Gefaseerde procesaanpak Complex Project NZL (Bron: geactualiseerde projectonderzoeksnota (gPON) CP NZL)

Voorliggende nota heeft betrekking op de realisatie van bouwsteen 2, namelijk de uitwerking van het gekozen alternatief met twee tunnels voor de wegverbinding N74 als 'missing link' in deelzone B (Houthalen-Helchteren). Zoals ook op onderstaand schema zichtbaar zal er namelijk nog een projectbesluit volgen voor deelzone B i.f.v. de herinrichting bovenop de tunneldaken.

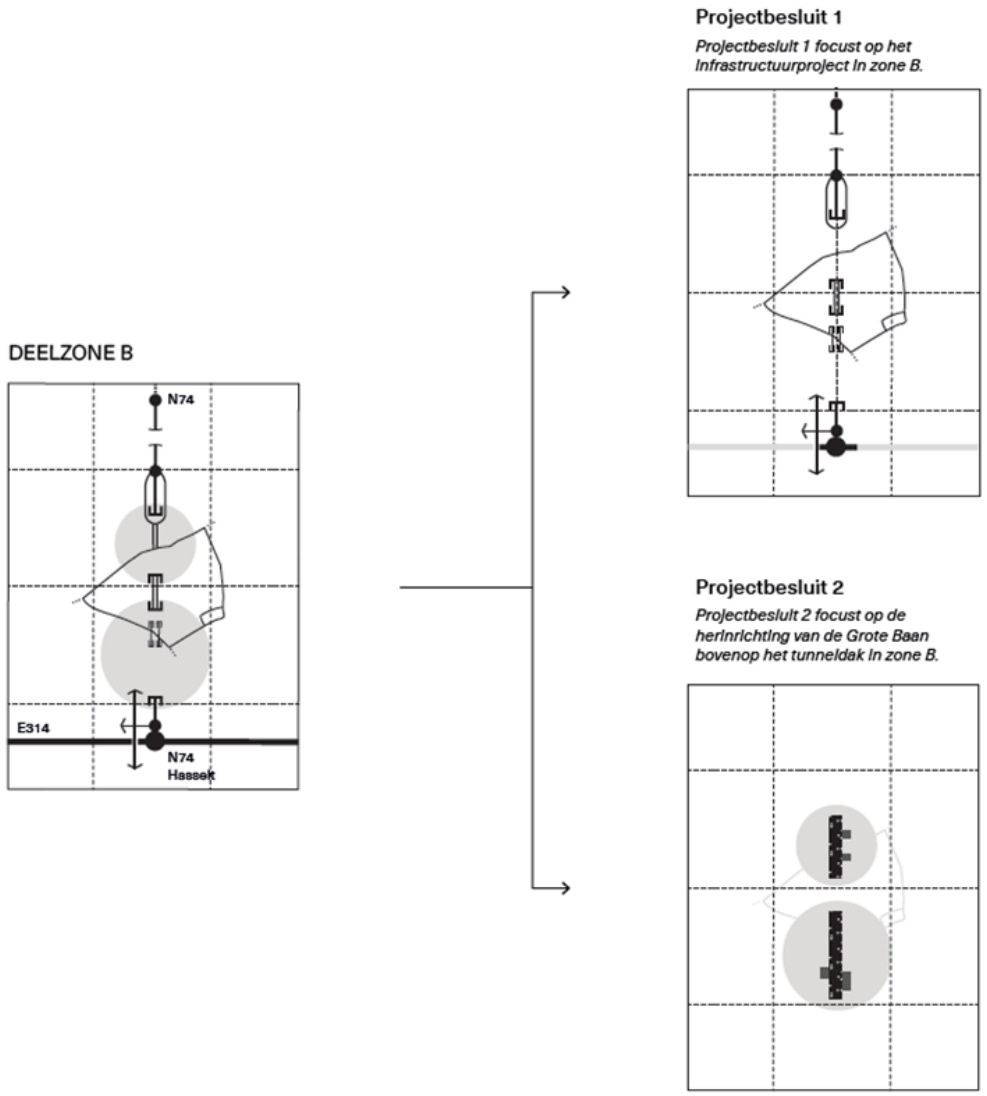

Figuur 6 – Fasering Deelzone B complex project NZL (bron: geactualiseerde Projectonderzoeksnota (gPON) CP NZL)

Projectonderzoeksnota

Als eerste stap in de uitwerkingsfase werd in december 2022 het voorkeursalternatief uitgebreid omschreven in de projectonderzoeksnota (PON), uitgaande van de gefaseerde en stapsgewijze aanpak. De PON werd geactualiseerd (gPON) naar aanleiding van de inspraakreacties uit de adviesronde en de publieke raadpleging. De resultaten van de adviesronde en de publieke raadpleging gaven geen aanleiding tot substantiële wijzigingen van de projectomschrijving, de onderzoeksmethodiek en/of de voorgestelde gefaseerde aanpak.

Alternatieven en varianten in gPON:

1. Projectgebied ABC

Voor het volledige projectgebied ABC werden in de gPON een aantal (tracé)alternatieven i.f.v. het HOV opgenomen en dit ter hoogte van afbuiging naar Pelt (tracé via spoorweg of via N713) en in Hasselt (tracé via Grote Ring of Kleine Ring). Qua voorgestelde haltelocaties werd één variant voorzien t.h.v. Eksel (ofwel aan Stationsstraat ofwel aan de Lindelsebaan ter hoogte van de op- en afrit N74 Eksel). De (tussentijdse) resultaten uit het geïntegreerd effectenonderzoek zullen meegenomen worden in het proces rond de desbetreffende projectbesluiten fase 3 en 4.

2. Deelzone B

Voor deelzone B werden naast een aantal onderzoeksvragen ook nog 2 varianten opgenomen in het zuidelijk segment nl. variant 1 'Inpassen' en variant 2 'Herschikken'.

Dit had als doel om bij verdere uitwerking van de 2 varianten uiteenlopende opties te kunnen verkennen waarover nog keuzes moesten worden gemaakt. De gPON vermeldde hierbij dat zowel het geïntegreerd onderzoek als de verdere dialoog met stakeholders argumenten zal samenbrengen om ofwel een keuze voor één variant te maken ofwel onderdelen te hercombineren.

Op verschillende momenten tijdens het geïntegreerd onderzoek werden via het actorenoverleg tussentijdse resultaten besproken met bedrijven, verenigingen en bewoners (zie geactualiseerde procesnota). Specifiek voor segment Zuid werd verder gewerkt op de 2 varianten uit de gPON en besproken met stakeholders. Dit resulteerde in een hercombinatie in dit segment Zuid in een synthesevariant. Ook werden er nog een aantal onderzoeksvragen benoemd voor deelzone B en meegenomen in het geïntegreerd onderzoek. Dit resulteerde in beperkte optimalisaties van het ontwerp.

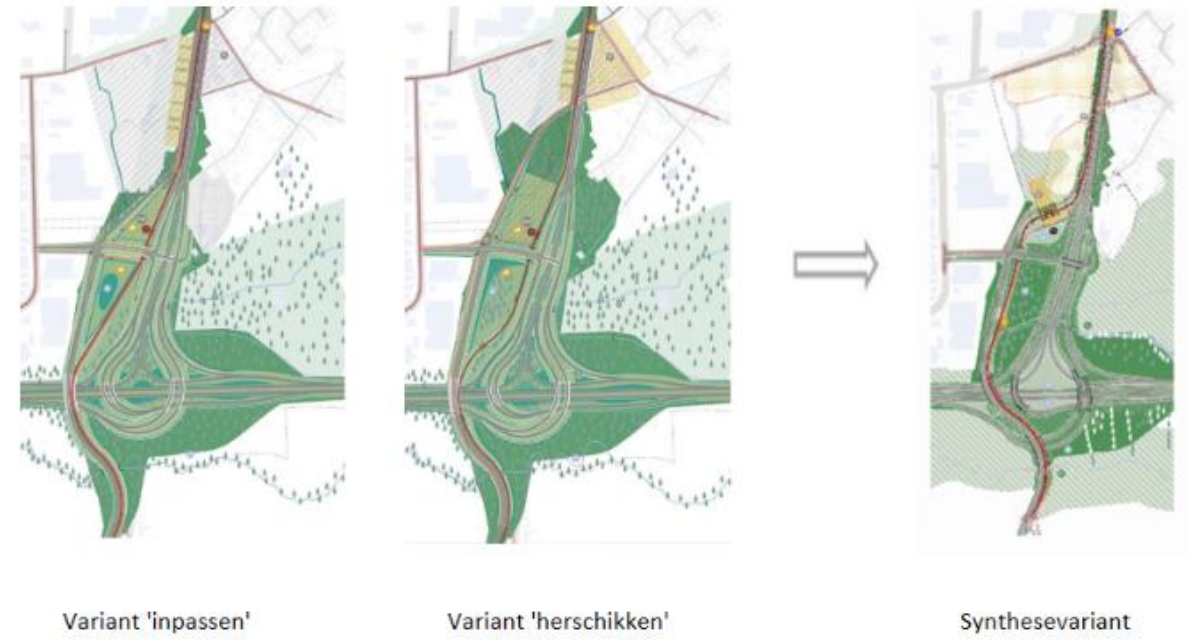

Figuur 7 – Synthesevariant segment Zuid

Projectbesluit NZL – fase 1

Het projectbesluit NZL – fase 1 bevat onder meer de nodige bestemmingswijzigingen en geldt zowel als omgevingsvergunning in deelzone B. Tevens bevat het projectbesluit een structuurschets voor de volledige deelzone B. De structuurschets voor deelzone B vormt het kader voor de volgende fase van het complex project (m.n. het projectbesluit NZL – fase 2 en/of navolgende omgevingsvergunningen).

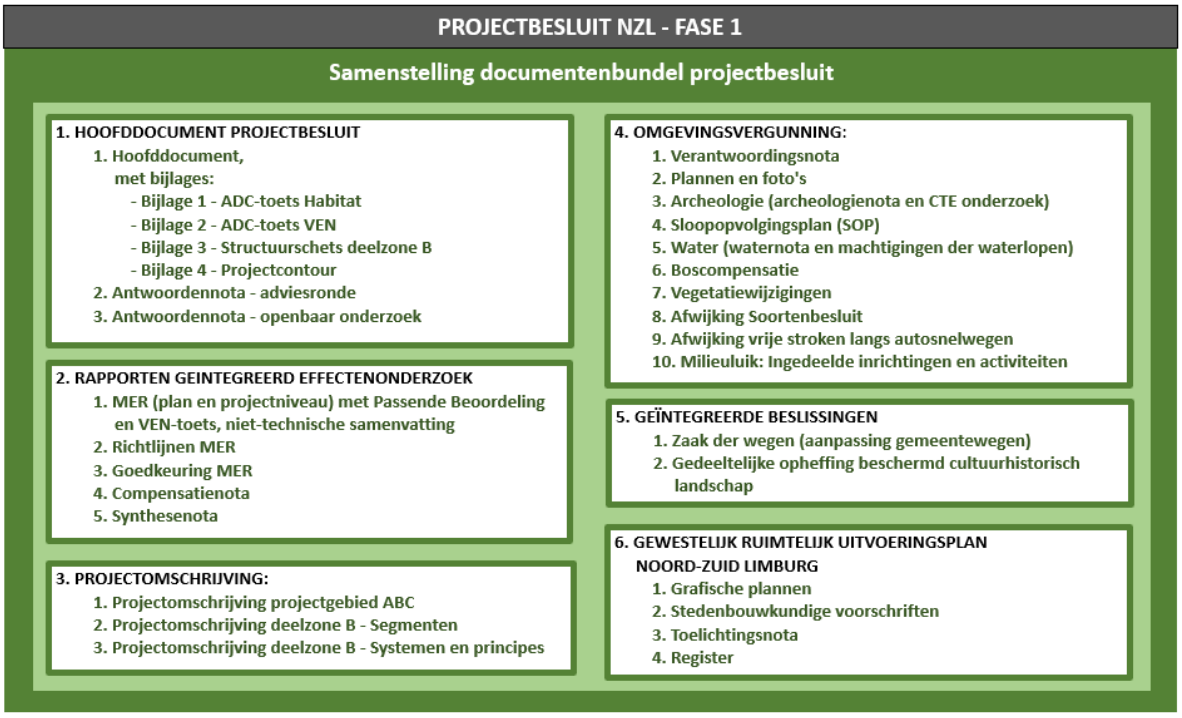

Figuur 8 – Schematische weergave van de samenstelling van het projectbesluit NZL – fase 1

Verder bevat het projectbesluit eveneens volgende bestemmingswijzigingen:

- de nodige bestemmingen t.b.v. de realisatie van het verfijnde combinatiealternatief Ay, in voorkomend geval met inbegrip van de milderende en/of compenserende maatregelen in deelzone B (Houthalen-Helchteren); inclusief de nodige natuurbestemmingen om de realisatie van het bovenvermelde alternatief mogelijk te maken en op die manier bij te dragen aan de realisatie van de Natura 2000-doelen;
- de bestemmingswijziging van een aantal harde bestemmingen in deelzone B (Houthalen-Helchteren) (recreatiegebied, zone voor gemeenschapsvoorzieningen en openbaar nut, woongebied en industriegebied) naar een openruimtebestemming i.f.v. de projectdoelstellingen rond kern- en natuurversterking; een beperkt deel van een woonuitbreidingsgebied in de kern van Helchteren wordt omgezet naar woongebied;
- de opheffing van de reservatiestrook voor de N74 vanaf de E314 tot aan de Lindelsebaan in Hechtel-Eksel in deelzones A (Pelt t.e.m. Hechtel-Eksel) en B (Houthalen-Helchteren). Aangezien door de keuze van het voorkeursalternatief de bestaande reservatiestrook geen nut meer heeft wordt deze opgeheven over de volledige lengte (De reservatiestrook vanaf de Lindelsebaan tot aan N713 in Pelt werd reeds in 1995 opgeheven). De opheffing van de reservatiestrook wordt t.h.v. het regionale bedrijventerrein Centrum-Zuid (ontwikkeld op een afgeplatte terril) aangegrepen om de ordening van deze zone veilig te stellen.

De motivaties die aan de grondslag van het voorgestelde alternatief liggen, komen uiteraard uitgebreider aan bod in het hoofddocument en het geïntegreerd onderzoek. Deze motivaties werden in het kader van het voorontwerp projectbesluit grotendeels bevestigd door de adviesinstanties in het kader van de decretaal voorziene, formele adviesronde. De adviesvergadering heeft plaatsgevonden op 4 maart 2024. De adviesronde leidde tot enkele wijzigingen aan het dossier. Alle wijzigingen worden in de antwoordennota met betrekking tot de adviesronde, die deel uitmaakt van het dossier, verduidelijkt.

Op 24 mei 2024 keurde de Vlaamse Regering het ontwerp projectbesluit NZL – fase 1 goed in het complex project "Noord-Zuid Limburg". Alle rapporten en documenten zijn beschikbaar op de projectwebsite www.noordzuidlimburg.be.

Zoals voorzien in artikel 24 van het Decreet Complexe Projecten onderwerpt de bevoegde overheid het ontwerp van projectbesluit en het ontwerp van MER aan een openbaar onderzoek. Artikel 22 van het besluit van 12 december 2014 tot uitvoering van het Decreet Complexe Projecten voorziet dat het openbaar onderzoek zestig dagen loopt. Van 29 mei 2024 tot en met 27 juli 2024 liep het openbaar onderzoek over dit ontwerp projectbesluit. Er werden 46 unieke inspraakreacties ingediend.

Om iedereen goed te informeren over het ontwerp projectbesluit – fase 1 en het openbaar onderzoek zijn o.a. twee infomarkten bij het begin van het openbaar onderzoek georganiseerd. Deze gingen door op 5 en 6 juni 2024. Input uit het openbaar onderzoek bij het ontwerp projectbesluit wordt opgesomd en beantwoord in een aparte 'Antwoordennota – openbaar onderzoek'. Deze antwoordennota maakt deel uit van dit projectbesluit. In deze antwoordennota is terug te vinden of er aanpassingen zijn doorgevoerd in het projectbesluit, alsook een beschrijving van de procesaanpak (participatie en communicatie rond openbaar onderzoek). Naar aanleiding van het openbaar onderzoek werden een beperkt aantal kleine aanpassingen (zoals o.a. een aantal grenscorrecties, rechtzettingen en verduidelijkingen) doorgevoerd in het GRUP en het infrastructureel ontwerp zoals opgenomen in projectomschrijving en omgevingsvergunning. Hiermee wordt tegemoetgekomen aan een aantal geformuleerde inspraakreacties en bezwaren tijdens het openbaar onderzoek. Deze aanpassingen betreffen geen essentiële wijzigingen maar louter beperkte aanpassingen die geen nieuw openbaar onderzoek vereisten. Er werden geen bezwaren of opmerkingen ingediend die betrekking hadden op de gedeeltelijke opheffing van het beschermd cultuurhistorisch landschap 'Kasteel Ter Dolen: omgeving',

Om de geplande werken aan de N74 volgens de gestelde projectdoelstellingen van de Noord-Zuidverbinding te kunnen uitvoeren, wordt in het projectbesluit – onderdeel GRUP NZL een nieuwe bestemming nl. 'Artikel 1. Gebied voor wegeninfrastructuur' voorzien, ook t.h.v. onderdelen van het VEN en wordt bijgevolg voor die delen opgeheven. Een volgens artikel 21 van het Decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu vastgesteld afbakeningsplan wordt namelijk van rechtswege opgeheven voor het onderdeel waarvoor nadien een ruimtelijk uitvoeringsplan in werking treedt dat aan dit onderdeel een bestemming geeft waardoor dit laatste niet meer krachtens artikel 20 van dit decreet zou kunnen worden aangeduid als GEN of GENO.

Aangezien het projectbesluit zowel de opheffing van VEN-gebieden door middel van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan bevat als de toelating voor een vergunningsplichtige activiteit, werden de verplichtingen onder zowel artikel 17, § 3 als artikel 26bis van het Natuurdecreet nageleefd.

Uit de uitgevoerde drieledige beoordeling van de effecten op vlak van biodiversiteit (nl. uit Passende Beoordeling, Verscherpte Natuurtoets en Algemene natuurtoets in het MER) blijkt dat het voorgestelde inrichtingsalternatief kan leiden tot een betekenisvolle aantasting van de natuurlijke kenmerken van speciale beschermingszones alsook blijkt dat een onvermijdbare en onherstelbare schade aan de natuur in het VEN niet vermeden kan worden. Het projectbesluit bevat evenwel een afdoende motivering inzake het ontbreken van voor de natuurlijke kenmerken van de speciale beschermingszone en voor de natuur in het VEN minder schadelijke alternatieve oplossingen en de aanwezigheid van dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, opdat het toch zou moeten worden gerealiseerd, en bevat ook alle nodige compenserende maatregelen, zoals voorzien door artikel 26, tweede lid, juncto artikel 16, § 1, derde lid van het decreet van 25 april 2014 betreffende complexe projecten resp. artikel 17 en 26bis § 3 van het Decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu.

Aangezien er tussen de principiële vaststelling en definitieve vaststelling van dit projectbesluit nieuwe data en tools beschikbaar werden gesteld in het kader van stikstofaanpak werd door de MER-deskundige hieromtrent een actualisatietoets uitgevoerd. Uit deze nota van 29 augustus 2025, gevalideerd door de bevoegde instantie Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) op 8 september, blijkt dat bij de toetsing van het plan/project aan de meest recente KDWs en conform de nieuwe tools en richtlijnen van ANB, beschikbaar gesteld op 4 juli 2025 op desbetreffende website Maatregelen om stikstof terug te dringen | Vlaanderen.be, de conclusies uit het oorspronkelijke MER/Passende Beoordeling onverminderd van kracht blijven.

Gelet op de betekenisvolle impact van het voorgestelde project op prioritair habitat is het advies van de Europese Commissie vereist. Dit (voorwaardelijk) gunstig advies van de Europese Commissie werd verkregen op datum van 15 mei 2025. De Europese commissie bevestigt hiermee dat de nadelige effecten van de uitvoering van de Noord-Zuidverbinding Limburg op de betrokken habitatrichtlijngebieden door dwingende redenen van groot openbaar belang gerechtvaardigd zijn en dit op voorwaarde dat het betrokken SBZ-H "Mangelbeek en heide- en vengebieden tussen Houthalen en Gruitrode" uitgebreid wordt; de beperkte uitbreiding (5.500 m^2) van het Natura 2000-gebied moet plaatsvinden binnen twee jaar na de publicatie van dit advies.

Omwille van het algemeen belang, namelijk om de geplande werken aan de N74 volgens de gestelde projectdoelstellingen van de Noord-Zuidverbinding te kunnen uitvoeren, is enerzijds de afbraak van de modernistische villa -gelegen aan de Grote Baan 1 en op 1 februari 2018 vastgesteld als bouwkundig erfgoed- onvermijdelijk en is anderzijds een gedeeltelijke opheffing van het besluit van de Vlaamse Regering van 30 juni 1982 tot bescherming van het cultuurhistorisch landschap 'Kasteel Ter Dolen: omgeving' in Houthalen-Helchteren (Helchteren) noodzakelijk. De afbakening van het cultuurhistorisch landschap wordt aangepast aan de nieuwe grens die gevormd wordt door de nieuwe weginfrastructuur van N74. De inname raakt op geen enkele manier aan de erfgoedelementen en -kenmerken en de erfgoedwaarden van het beschermd cultuurhistorisch landschap. Ook de cultuurhistorische waarde van het abbatiale waterslot blijft behouden. Dit slot situeert zich centraal in het gebied.

<u>Vervolgstappen: flankerend beleid</u>

Aan het voorliggende definitief projectbesluit NZL – fase 1 worden andere instrumenten (overeenkomsten, charters…) toegevoegd met het oog op de realisatie van het flankerend beleid en van milderende en/of compenserende maatregelen. In dat kader wordt ook verwezen naar het reeds goedgekeurde en thans lopende begeleidingsplan NZL dat i.f.v. het aankoopbeleid (de minnelijke verwervingen) wordt verdergezet (VR 2022 2204 DOC.0445/2BIS).

Bovendien wordt in de uitwerkingsfase ook ingezet op de voorbereiding van de werforganisatie en -fasering, en de onvermijdelijke verkeershinder die hiermee gepaard gaat. Onder de noemer "omgevingsmanagement" worden drie sporen samengebracht dewelke aangevuld worden door een gericht afstemmingsproces met (boven)lokale belanghebbenden zoals de betrokken lokale besturen, bedrijven, handelaars, scholen, organisaties en bewoners. De referentieplanning, minder-hinderplan en charter worden samengebracht in een aanpak dewelke ook een belangrijke rol zal krijgen richting de uitvoeringsfase en de gesprekken met het te selecteren aannemersconsortium.

Voor de uitwerking van het minder-hinderplan wordt een specifieke projectstructuur opgezet die zal instaan voor de voorbereiding, communicatie en opvolging van de uitvoering van het plan. Een centraal aanspreekpunt in het kader van 'minder hinder' (omgevingsmanager NZL) zal aangesteld worden om vragen te bundelen, coördineren en behandelen. De procesmatige aanpak van het omgevingsmanagement met de verdere opmaak van het minder-hinderplan en minder-hindercharter samen met betrokken (boven)lokale belanghebbenden is nader omschreven in een apart hoofdstuk in de geactualiseerde procesnota.

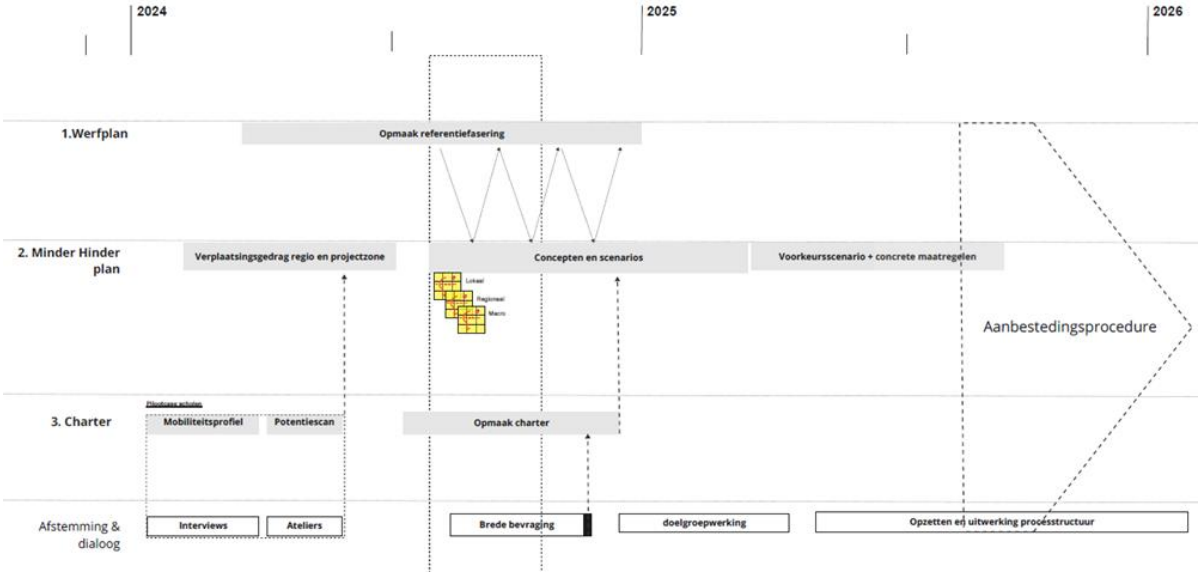

Figuur 9 - Aanpak omgevingsmanagement: referentiefasering, minder-hinderplan, en minder-hindercharter

Tot slot wordt er ook ingezet op kwaliteitsborging binnen het complex project NZL. De gefaseerde aanpak van het complex project NZL maakt een snelle en parallelle doorstart van verschillende projectonderdelen mogelijk. Om de onderlinge samenhang en het vooropgestelde ambitieniveau ook in de volgende fases en in de verschillende projectonderdelen van het gebiedsprogramma NZL te bewaken voorzien we een specifieke procesaanpak en de oprichting van een kwaliteitskamer NZL. Het Departement Omgeving neemt hiervoor, samen met een externe partner, de regierol op.

Die kwaliteitskamer kan zowel de rol van bewaker, facilitator of bemiddelaar opnemen, afhankelijk van de schaal en de scope van het traject/project. De kwaliteitskamer kent een multidisciplinaire samenstelling en bestaat naast de vertegenwoordiging langs opdrachtgeverskant (De Werkvennootschap en het Departement Omgeving) en vertegenwoordiging van het team Vlaams Bouwmeester uit een aantal externe experten (o.a. vastgoed, circulariteit). De kwaliteitskamer moet de ruimtelijke kwaliteit & positieve maatschappelijke impact helpen opvolgen van het NZL-project op verschillende schalen. De samenstelling wordt bekeken in functie van de noden en kan dynamisch zijn doorheen de tijd. Een verdere detaillering van deze kwaliteitskamer en voorstel van processtructuur is nader omschreven in een apart hoofdstuk in de procesnota.

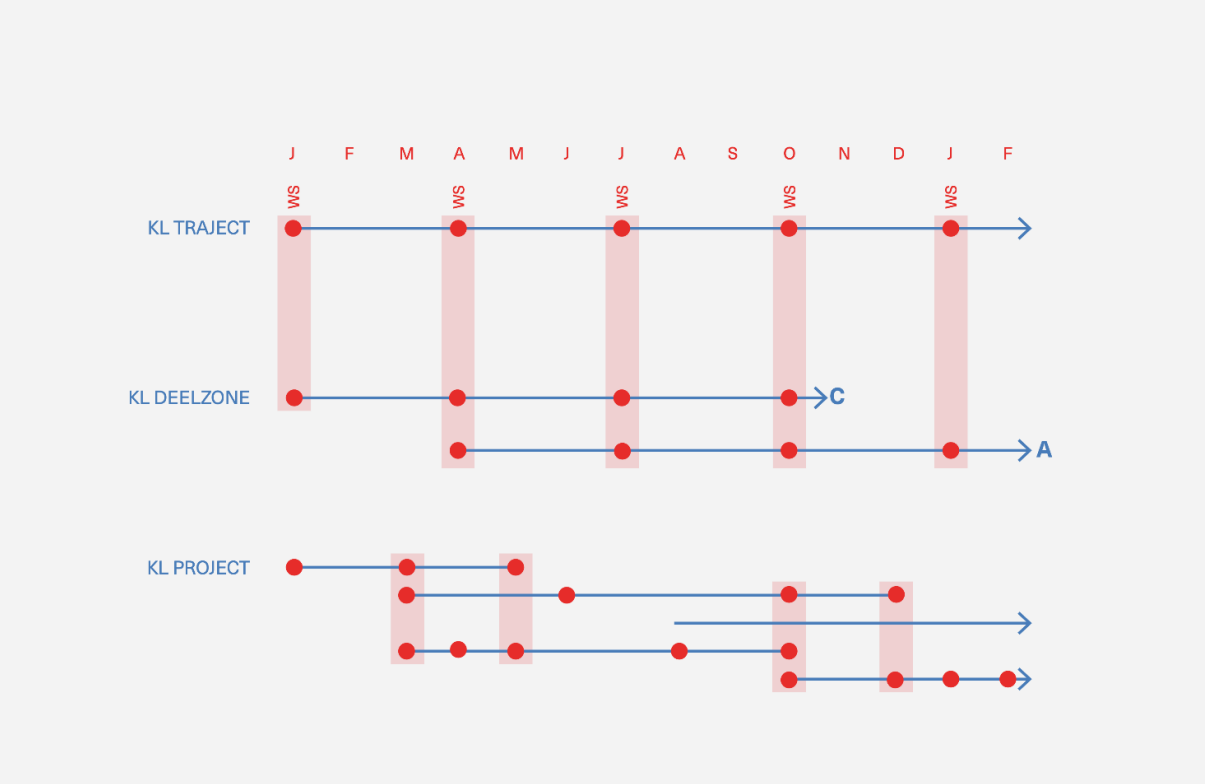

Figuur 10 – Schema kwaliteitsborging

3. VERWERKING ADVIES RAAD VAN STATE

De Raad van State afdeling Wetgeving heeft op 1 juli 2025 advies nr. 77.812/1 uitgebracht over voorliggend ontwerp van besluit

➢ ***Bevoegdheid (randnr. 3.1 - 4.6)***

De Raad van State stelt vast dat de adviesaanvraag onontvankelijk is in zoverre ze betrekking heeft op:

- artikel 2, tweede lid, 1°, (bijlage I: "Hoofddocument (deel 1.1. van het projectbesluit)") behalve waar in het Hoofddocument wordt bepaald dat het definitief vastgestelde projectbesluit geldt als ruimtelijk uitvoeringsplan,
- artikel 2, tweede lid, 2° (bijlage II: "Omgevingsvergunning (deel 4 van het projectbesluit)"),
- artikel 2, tweede lid, 3° (bijlage III: "Zaak der wegen (deel 5.1. van het projectbesluit)"),
- artikel 2, tweede lid, 5° (bijlage V: "Plan afbakening beschermd cultuurhistorisch landschap 'Kasteel Ter Dolen. Omgeving' na gedeeltelijke opheffing"),
- artikel 3 van het ontwerp (gedeeltelijke opheffing en afbakening van het cultuurhistorisch landschap 'Kasteel Ter Dolen').

Enkel

- artikel 2, tweede lid, 1°, in zoverre in Hoofddocument wordt bepaald dat het definitief vastgestelde projectbesluit geldt als ruimtelijk uitvoeringsplan,
- artikel 2, tweede lid, 4° (bijlage IV: "Gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Noord-Zuid Limburg' (deel 6 van het projectbesluit)"), de bijlage die er integrerend deel van uitmaakt,
- de bepalingen van het ontwerp die ermee verband houden (artikelen 1, 2 en 4),
  waren het voorwerp van onderzoek door de afdeling Wetgeving.

➢ ***Rechtsgronden & juridisch kader (randnr. 5, 5.1 – 5.6, 6, 14, 14.1, 14.2)***

De opmerkingen die de Raad van State formuleert bij de rechtsgronden werden overgenomen in de aanhef van bijgevoegd besluit.

- *Vormvereisten (randnr. 7 – 9, 14.3)*

De opmerkingen die de Raad van State formuleert bij de vormvereisten werden overgenomen in de aanhef van bijgevoegd besluit.

- *Algemene opmerking: meer de 'procedurele' motivering (randnr. 10 – 11)*

De Raad van State geeft aan dat de motivering beperkt wordt tot een loutere vermelding van de genomen procedurele stappen, van het feit dat een antwoord werd gegeven op alle bezwaren en inspraakreacties over het ontwerp van projectbesluit van het feit dat het projectbesluit alle nodige compenserende maatregelen bevat en van het feit dat het advies van de Europese Commissie vereist was 'vanwege de betekenisvolle impact op prioritair habitat'.
Hoewel er in België geen algemene formele motiveringsplicht voor reglementaire besluiten bestaat, is de afdeling Wetgeving van oordeel dat de motivering in het concrete geval omstandiger moet zijn.

Hieraan wordt tegemoetgekomen door in het besluit omstandiger te motiveren (zie ook volgende punt).

- *Algemene opmerking: motivering (randnr. 14.4)*

Vindplaats documenten (randnr. 12.1 – 12.2)
Met verwijzing naar het Verdrag van Aarhus stelt de Raad van State dat minstens in het besluit moet worden aangegeven waar de volledige teksten van de redenen en overwegingen voor het publiek toegankelijk zijn wanneer in het besluit enkel wordt gerefereerd aan die redenen en overwegingen.
Zo moet de rubriek 'Motivering' minstens uitdrukkelijk verwijzen naar de vindplaats van de verschillende inspraakreacties rond het plan en rond het herkenbaar onderdeel van het projectbesluit dat als ruimtelijk uitvoeringsplan zal gelden. Daarnaast is het, mede gelet op de omvang van het dossier, aangewezen de specifieke URL-link naar de projectwebsite aan de motivering toe te voegen, om de vindplaats van deze documenten te vergemakkelijken.
Hieraan wordt tegemoetgekomen door zowel doorheen de motivering telkens de URL-link op te nemen, als op het einde van de motivering nogmaals mee te geven waar de redenen en overwegingen waarop de definitieve vaststelling van het projectbesluit NZL – fase 1 gebaseerd is, op te lijsten.

Vermeld de dwingende redenen van groot openbaar belang (randnr. 13, 13.1)
Het hoofddocument van het projectbesluit alsook de bijlagen inzake de habitatrichtlijntoets en de VEN-toets geven de schadelijke gevolgen in concreto aan en motiveren waarom het project aan een dwingende reden van openbaar belang beantwoordt. Die redenen worden uiteengezet in het hoofddocument. Het bestaan van dwingende redenen van groot openbaar belang wordt bevestigd door het advies van de Europese Commissie van 15 mei 2025.
In de rubriek "Motivering" in de aanhef van het te nemen besluit worden die redenen echter niet uiteengezet of zelfs maar samengevat. Er wordt enkel in het algemeen naar hun bestaan verwezen en naar het feit dat het projectbesluit afdoende motiveert dat er geen alternatieve oplossingen voorhanden zijn en dat de aanwezigheid van dwingende redenen van groot openbaar belang wordt aangetoond. Nergens wordt echter aangegeven op welke redenen van groot openbaar belang de Vlaamse Regering zich uiteindelijk beroept om met het complexe project door te zetten, ondanks de negatieve conclusies van de beoordeling van de gevolgen voor het gebied.

De Raad vraagt om duidelijker en concreter in het te nemen besluit aan te voeren welke dwingende redenen van groot openbaar belang het onderliggende projectbesluit rechtvaardigen. Daarbij kan worden verwezen naar de relevante onderdelen en bijlagen van het definitief vast te stellen projectbesluit.

De rubriek "Motivering" werd aangevuld met een afzonderlijk item dat hier meer op ingaat.

Compenserende maatregelen (randnr. 13.2)
De motivering van het voorliggende ontwerp vermeldt ook dat het definitief vast te stellen projectbesluit alle compenserende maatregelen bevat.
Volgens de parlementaire voorbereiding van artikel 16, § 1, derde lid, van het decreet complexe projecten lijkt aan die bepaling dezelfde draagwijdte gegeven te moeten worden als aan artikel 36ter, § 5, tweede lid, van het decreet Natuurbehoud. Daaruit volgt dat er wat betreft compenserende maatregelen genomen in het kader van de procedures van het decreet complexe projecten ook al minstens op een afdoende manier gestart dient te zijn met de actieve uitvoering ervan.
De stellers van het ontwerp zullen erop moeten toezien dat de compenserende maatregelen reeds bereikt zijn het moment waarop het betrokken gebied schade van het project ondervindt, minstens moet op afdoende manier gestart zijn met de actieve uitvoering van de compenserende maatregelen.

De rubriek "Motivering" werd aangevuld met een afzonderlijk item dat hier meer op ingaat.

- *Artikel 1 (randnr. 15)*

De Raad van State stelt dat hoewel artikel 1 een louter declaratief en in die zin een verhelderend karakter kan worden toegeschreven, dit artikel een overbodige herhaling van een element van de motivering voor het besluit is.

Echter, de bepaling dat het project gerealiseerd wordt om DRGOB wordt noodzakelijk geacht om in het artikel 1 te behouden. Het eerste deel van dit artikel werd naar de motivering verschoven rekening houdend met opmerking/randnr. 14.4; de bepaling dat het project gerealiseerd wordt om DRGOB wordt in het besluit behouden.

- *Artikel 2 (randnr. 116, 16.1, 16.1.1.; 16.1.2; 16.2; 16.3)*

De Raad van State formuleert ten eerste een bedenking over de interne coherentie van artikel 2, door het gebruik van de woorden 'bestaan uit' en 'bevatten'.
'Bestaan uit' geeft minstens de indruk dat hiermee bedoeld wordt dat het projectbesluit slechts uit die onderdelen is samengesteld. Het woord bevatten geeft aan dat het projectbesluit als zodanig uit meerdere onderdelen bestaat.

Aan deze onduidelijkheid wordt tegemoetgekomen door te bepalen dat het projectbesluit onder meer bestaat uit. Hierdoor is duidelijk dat ook de bijlagen bij het hoofddocument integraal deel uitmaken van het projectbesluit.

- *Bijlage IV (randnr. 17)*

De Raad stelt vast dat met het onderscheid tussen de verordenende en niet-verordenende delen van een ruimtelijk uitvoeringsplan niet steeds op een even zorgvuldige wijze wordt omgegaan, nu de toelichtingsnota bij het plan soms bepalingen bevat die, door de aangelegenheid waarop ze betrekking hebben en door de wijze waarop ze zijn geformuleerd, kennelijk bedoeld zijn om een verordenend karakter te hebben. Ondanks het ogenschijnlijk verordenende karakter van deze bepalingen, dienen ze evenwel te worden aangemerkt als niet-verordenend, aangezien ze slechts zijn opgenomen in de toelichting bij de bedoelde stedenbouwkundige voorschriften en enkel de bepalingen die formeel zijn opgenomen in de stedenbouwkundige voorschriften als zijnde van verordenende aard kunnen worden beschouwd.
Bij wijze van voorbeeld worden er een aantal door de Raad opgelijst.

Naar aan leiding van de opmerking over het feit dat met het onderscheid tussen de verordenende en niet-verordenende delen van de stedenbouwkundige voorschriften van het ruimtelijk uitvoeringsplan niet steeds op een even zorgvuldige wijze wordt omgegaan, werden alle voorschriften op dit punt gescreend.

Voor een aantal voorschriften werd het toelichtende gedeelte aangepast, zodat expliciet blijkt dat het niet-verordenend, louter informatief is. Het betreft de artikels 0.3, 1.2, 1.3, 1.7, 1.8, 3.3, 3.6, 3.8, 3.9, 4.2, 5.1, 5.2, 6.2, 7.3, 7.4, 8.1, 9.1, 10.1, 10.3, 12.1, 14.1, 14.2, 14.3, 14.6, 16.1, 18.1, 19.1, 19.2, 20.1, 20.2, 21.2, 23.2, 26.1, 27.2, 28.4, 28.5, 29.2.

- *Stedenbouwkundige voorschriften – artikel 3 (randnr. 18)*

De Raad verwijst naar een mogelijk foutieve verwijzing in artikel 3.1 van de stedenbouwkundige voorschriften.

Het verordenend deel van artikel 3.1 werd geherformuleerd zonder enige inhoudelijke wijziging van het voorschrift. De herformulering is gericht op het begrijpelijk maken van het voorschrift waardoor de rechtszekerheid verhoogt.

Het advies van de Raad geeft aldus geen aanleiding tot inhoudelijke aanpassingen aan de planopties in het herkenbaar onderdeel dat geldt als gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan GRUP NZL als bijlage IV gevoegd bij het besluit.

4. BESTUURLIJKE IMPACT

Er is geen andere weerslag dan de weerslag, weergegeven in de nota aan de Vlaamse Regering bij het op 23 mei 2025 goedgekeurd ontwerp van besluit (VR 2025 2305 DOC.0438/1).

5. VERDER TRAJECT

Na de definitieve goedkeuring van dit besluit wordt dit besluit bij uittreksel gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. Daarnaast zal het besluit bekend gemaakt worden conform artikel 41 van het Besluit van de Vlaamse Regering tot uitvoering van het decreet van 25 april 2014 betreffende complexe projecten (o.a. door publicatie op de projectwebsite www.noordzuidlimburg.be).

6. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1. haar definitieve goedkeuring te hechten aan bijgaand besluit van de Vlaamse Regering tot definitieve vaststelling van het projectbesluit NZL – fase 1 van het complex project 'Noord-Zuidverbinding Limburg' en tot gedeeltelijke opheffing van het beschermd cultuurhistorisch landschap 'Kasteel Ter Dolen: omgeving' in Houthalen-Helchteren (Helchteren);
2. de Vlaamse minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Havens en Sport te gelasten het voormelde besluit van de Vlaamse Regering bij uittreksel te laten publiceren in het Belgisch Staatsblad en verder bekend te maken conform het artikel 41 van het Besluit van de Vlaamse Regering tot uitvoering van het decreet van 25 april 2014 betreffende complexe projecten.

De Vlaamse minister van Begroting en Financiën, Vlaamse Rand, Onroerend Erfgoed en Dierenwelzijn,

Ben WEYTS

De Vlaamse minister van Omgeving en Landbouw,

Jo BROUNS

De Vlaamse minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Havens en Sport,

Annick DE RIDDER

BIJLAGEN

1. Besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van het projectbesluit NZL – fase 1 van het complex project 'Noord-Zuidverbinding Limburg' en tot gedeeltelijke opheffing van het beschermd cultuurhistorisch landschap 'Kasteel Ter Dolen: omgeving' in Houthalen-Helchteren (Helchteren) met volgende bijlagen:
    - bijlage I: "Hoofddocument (deel 1.1 van het projectbesluit)";
    - bijlage II: "Omgevingsvergunning (deel 4 van het projectbesluit)";
    - bijlage III: "Zaak der wegen (deel 5.1 van het projectbesluit)";
    - bijlage IV: "Gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Noord-Zuid Limburg' (deel 6 van het projectbesluit)";
    - bijlage V: "Plan afbakening beschermd cultuurhistorisch landschap 'Kasteel Ter Dolen: omgeving' na gedeeltelijke opheffing".
2. Advies Raad van State nr. 77.812/1 van 1 juli 2025
3. Nota: Actualisatietoets KDW van 29 augustus 2025
4. Advies ANB van 8 september 2025